

CUVÂNT ÎNAINTE

Întâlnirea mea cu Suedia în 24 noiembrie 1977, când emigram din România împreună cu soțul meu, Octavian Ciupitu și cei 4 copii ai noștri, mi-a creat un ”șoc al viitorului”. Veneam dintr-o dictatură comunistă, care dezumanizase, care făcuse ca oamenii să fie ”homo homini lupus”, într-o țară liberă, cu o democrație reală, cu sistem politic pluralist, cu un sentiment al dreptății sociale fără comparație în altă parte a lumii. Făceam o călătorie în viitor!

În 1977 ajunsesem în acea Suedie care încă era ”țara cu cel mai înalt nivel de trai din lume”, unde se încercase și într-o anumită măsură chiar se realizase o ”societatea de bunăstare”, un ”cămin pentru tot poporul”!

În ultima sută de ani, Suedia se transformase, dintr-o țară săracă, în una din cele mai bogate țări din lume. Acea ”bunăstare”, care făcuse Suedia ”țara cu cel mai înalt nivel de trai din lume” sinonimă cu noțiunea ”modelul suedez”, s-a dezvoltat în condiții istorice specifice suedeze: Suedia avea deja puse, înaintea celui de-al doilea război mondial, baze economice care au făcut posibilă dezvoltarea economică, iar neparticiparea Suediei la război i-a permis continuitatea în dezvoltarea economică. Sistemul a funcționat până la mijlocul anilor '70, dar după prima criză a petrolului și a speculațiilor din anii '80, acesta n-a mai funcționat. ”Modelul suedez” a început ”să se roadă puțin pe margini”. Pentru întreținerea ”societății de bunăstare”, Suedia a început să împrumute, iar schimbările economice din Europa și din restul lumii au produs, încetul cu încetul, și transformarea societății suedeze.

Alf Svensson spunea că ”*Totul s-a transformat în ultimii 27 de ani: mișcarea sindicală, ziaristica, bisericile, toată societatea s-a transformat, nu din punct de vedere al valorilor umane, ci din punct de vedere psihologic și pedagogic.*”

Într-un fel, eu și familia mea aveam să trăim, sub ochii noștri, aceste transformări din societatea suedeză și să vedem și mai ales să înțelegem și să simțim și ”fața ascunsă” a societății suedeze.

La data emigrării noastre, cunoștințele pe care le aveam despre Suedia se reduceau la informații din cărțile de istorie despre îndepărtata Suedie, din lectura câtorva lucrări ale lui August Strindberg, Selma Lagerlöf și Artur Lundkvist, și, evident, cunoșteam formația ABBA, a cărei muzică o fredonam, de dimineața până seara, nu numai pentru că era și este deosebit de melodioasă, ci mai ales pentru că ea reprezenta SUECIA. Luasem și 2-3 luni lecții de limba suedeză, imediat ce aflasem că avem aprobarea de ședere și de lucru în Suedia. Dar aceste informații erau total insuficiente pentru a înțelege această societate, unde mecanismele de funcționare erau total diferite de ale sistemului comunist din care veneam, dar și pentru că structura psihică a suedezilor, modul de comportare, se deosebea enorm de al nostru, al românilor.

În România învățasem să ne etalăm titlurile, să spunem cu emfază, în două minute, totul despre noi, ba chiar mai mult, să gesticulăm, considerând că astfel suntem mai convingători, să ridicăm glasul, nu în dorința de a apostrofa pe cineva, ci tot ca o metodă de a convinge și, mai ales, să nu avem răbdare ca interlocutorul să-și termine fraza, ci să-i luăm vorba din gură...

Nu știam că în Suedia se născuse teoria "spațiului vital", ceea ce însemna că nu ai voie să vii prea aproape de cineva și să-i intri în spațiul vital, sau cea a "rasei pure"; nu știam că "Legea Jante", adică "Tu să nu crezi că ești cineva!", era preceptul de bază în relațiile dintre oameni și nici că, dacă se tutuiuau între ei, nimeni nu-și uita locul! Timizi în general, fără să gesticuleze, sau, Doamne ferește, să ridice glasul în timpul conversației, așteptau, cu răbdare, să le vină rândul la cuvânt, și mai ales, cu un calm dezarmant, să-ți explice și axiomele. Aceste mari diferențe de comportare creau ceva ce aveam să numesc, mai în glumă, mai în serios, "accidente în traficul social". Învățarea regulilor de "trafic social suedez", credeți-mă, n-a fost ușoară!

Adaptarea noastră la această societate atât de diferită de cea în care crescusem ne-a fost însă ușurată pe de-o parte de faptul că Suedia la sfârșitul anilor '70 era încă o "societatea de bunăstare", în care încă funcționa "modelul suedez", și "bunăstarea" dă, întotdeauna, o anumă generozitate, o mai mare acceptanță față de cei

din jur și nu mai puțin față de străini, de imigranți, mai ales față de cei care veniseră în Suedia ca mână de lucru atunci când Suedia avusese nevoie de ei, de faptul că, având aprobările de ședere și de lucru rezolvate înainte de a călca pe teritoriul Suediei, am avut asigurate venituri imediat, dar și pentru că am avut marele noroc să avem o "asistare", încă înaintea sosirii noastre în Suedia, prin Lorică Bäckström, de la Biroul de Imigrare, care ne-a călăuzit prin labirintul birocrăției suedeze.

În mai 1980 am început editarea publicației CURIERUL ROMÂNESC, ai cărei proprietari am fost și am rămas noi, Octavian Ciupitu și Silvia Constantinescu, fără intenția de a avea venituri din această activitate, ci în scopul declarat de a avea o legătură cu exilații români din Suedia, dar nu mai puțin de a învăța cât mai mult despre țara în care urma să trăim noi și copiii noștri.

Eu am început să realizez interviuri cu diverse personalități ale vieții sociale, politice și economice din Suedia, iar Octavian să prezinte viața culturală suedeză. Aceste interviuri și aceste prezentări ale vieții sociale, politice și economice suedeze aveau să reflecte tocmai schimbările prin care societatea suedeză, sub ochii noștri, trecea de la "societatea de bunăstare" la o societate cu probleme economice, reflectate în special pe piața muncii.

Societatea suedeză s-a împărțit deodată în "noi, suedezi" și "voi, imigranți", în "cultura noastră suedeză" și "cultura voastră imigrantă", adică să se facă vizibilă acea față ascunsă de "bunăstare": xenofobie și rasism.

Pe de-o parte, schimbările economice din Suedia care au dus la schimbări de atitudine față de cei cu "capul negru", străinii, imigranții, și pe de altă parte posibilitatea de a călători, de la Stockholm la Beijing, de la Cairo la Tokyo, de la Houston la Las Vegas, Jaipur, Roma, sau Athena, m-au ajutat să văd lumea din jurul meu altfel și să înțeleg că inteligența, profesionalismul, dăruirea de sine, onestitatea, priceperea, amabilitatea, considerația față de semenii, ca și prostia, răutatea, invidia, lipsa de onestitate și considerație față de cei din jur, nu sunt monopoluri nici ale unei anumite nații, nici ale unei anume culori a pielii, nici ale unei anumite reli-

Suedia - Oameni și idei. Partea 2.
Cuvânt înainte.

gii. Și am verificat în practică ceea ce se cunoștea de la Socrate încoace, că "Ignoranții sunt răi!" peste tot în lume.

Timpul și experiența m-au ajutat să reevaluez și societatea românească cu ce avea ea bun, uman, care a dăinuit împotriva vicisitudinilor vremii.

După 36 de ani în Suedia, sunt extrem de mult influențată de mentalitatea și de tradiția suedeză, dar port cu mine și mentalitatea și tradiția românească, și poate această combinație de tradiții și de mentalități m-a ajutat să văd altfel lumea din jurul meu.

Astăzi nu mă mai simt "acasă" nici în Suedia, nici în România, și nici în alt loc din lume. Peste tot găsesc ceva ce ar trebui schimbat în mai bine. Poate aceasta este soarta celor care au imigrat ca adulți și poartă cu ei tradiția și mentalitatea țării de origine, dar care sunt influențați și de mentalitatea și de tradițiile țării de adopție. Poartă cu ei întotdeauna trăirile plăcute, dar și pe cele neplăcute, din amândouă țările.

O parte din interviurile și articolele mele apărute în paginile publicației CURIERUL ROMÂNESC le-am strâns deja în câteva volume, editate între 2012 și 2014, pentru a le pune la dispoziție și celor care n-au avut acces la această publicație la vremea respectivă.

În lucrarea de față am adunat o parte din interviurile realizate cu persoane marcante ale vieții sociale, politice și culturale suedeze. Aceste interviuri dau o imaginea elocventă a societății suedeze în transformare.

*Silvia Constantinescu.
București, mai 2014.*